

القاب زنان در عصر قاجار (با تکیه بر اسناد آرشیو ملی)

مهستی ابوزرجمهری

■ چکیده

مطالعه تاریخ معاصر ایران بدون داشتن شناخت نسبی از القاب، عملی است ناممکن زیرا از دیرباز اعطای لقب به اشخاص مهم اعم از رجال حکومتی، امراء درباریان، شاهزادگان، روحانیون، دیوانیان و برخی گروه‌های دیگر عملی مرسوم بوده است و در صورتی که محققان و پژوهشگران تاریخ دارای این شناخت کافی نباشند به خطا خواهند افتاد، زیرا بسیاری از رجال که در طول حیات خود لقب‌های متفاوتی را دارا بوده‌اند که در هر مقطعی از زمان در افواه بدان لقب شناخته می‌شدند. آن‌ها در همان دوره، نامه‌های خود را با لقب جدید مهر و امضاء می‌کرده‌اند. از آنجاکه نیمی از افراد جامعه را زنان تشکیل داده و می‌دهند و نیز کند و کاو در اسناد تاریخی بیانگر این مسئله است که زنان صاحب‌لقب هم کم نبوده‌اند، لازم به نظر می‌رسد که با کاوشی در بین اسناد موجود، این القاب شناسایی شوند و زنان صاحب‌لقب و نسبت آنان مشخص شود که به چه خانواده‌ای تعلق داشته و دارای چه مرتبه‌ای از پایگاه اجتماعی بوده‌اند.

کلیدواژه‌ها

زنان؛ لقب؛ شاهزادگان؛ درباریان.

القاب زنان در عصر قاجار (با تکیه بر اسناد آرشیو ملی)

مهستی ابوزر جمهری^۱

مقدمه

مطالعه و پژوهش در هر زمینه‌ای نیاز به ابزارآلاتی دارد که به‌نوعی الفبای آن علم محسوب می‌شود. پژوهش در علم تاریخ هم از این قاعده مستثنی نیست. بحث القاب و مطالعه آن نیز ابزاری است بسیار مهم برای تحقیقات تاریخی زیرا شاید بتوان قدمت آن را به عهد باستان نسبت داد. معمولاً دریافت‌کنندگان لقب، افراد سرشناسی بوده‌اند که بنا به هر دلیلی از جانب شخص شاه یا برخی زمامداران یا حتی عالمان دینی مفتخر به دریافت لقب می‌شده‌اند. به گفتهٔ عبدالله مستوفی در کتاب شرح زندگانی من: «ایرانیان در دوره‌های باستان لقب‌های شغلی مانند: سپهبد، سپهدار، سپهسالار، دیوان‌دار، بارسالار و پرده‌دار داشته‌اند» (مستوفی، ۱۳۷۱، ص ۴۳۹). احمد اشرف نیز در مقاله «لقب و عنوان» که در کتاب «در زمینه ایران‌شناسی» گردآوری چنگیز پهلوان به چاپ رسیده است این‌طور می‌گوید: «شاید بتوان ایرانیان را در این کار سرآمد ملل و اقوام دیگر دانست. لقب و عنوان برای تمیز و تعیین مقام و منزلت و مرتبه اجتماعی رجال و بزرگان و اعیان و اشراف به کار می‌رفت» (پهلوان، ۱۳۶۸، ص ۲۷۶). بنا به گفته مهدی قمی‌نژاد در مقدمهٔ کتاب «القاب و مناصب عصر قاجاری و اسناد امین‌الضرب»، نخستین لقب اعطاشده در عهد قاجار مربوط است به لقب «اعتمادالدوله» که آغا محمدخان قاجار به «حاجی ابراهیم خان کلانتر» صدر اعظم خویش اعطا کرد (قمی‌نژاد، ۱۳۸۸، ص ۱۹). در زمان فتحعلی‌شاه و محمدشاه نیز سنت اعطای القاب وجود داشت و در عهد ناصرالدین‌شاه

۱. کارشناس ارشد تاریخ، کارشناس برنامه‌ریزی و بررسی اسناد و مدارک کشور، گروه مستندسازی، سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران.

به اوج خود رسید. گاه شخص در طول حیات خویش یک لقب و گاه دارای القاب بسیاری بود. به‌عنوان مثال می‌توان به اسدالله معتضدی فرزند اصلان‌خان اشاره کرد. وی در طول حیات خود مشاغل متعددی را عهده‌دار بوده است: والی کرمان، فرمانده قشون آذربایجان، پیشکار و جانشین عبدالحسین میرزا فرمانفرما و فرمانده لشکر کرمان. وی ملقب به القاب: بهجت‌الملک، سالارمعتضد، سردارمعتضد و معتضدالملک بوده است و البته می‌توان «میرپنجه» و «امیرتومان» را نیز که به‌نوعی متضمن شغل وی بوده و به‌عنوان لقب نیز برای او کاربرد داشته است به القاب قبلی اضافه کرد. در عهد ناصرالدین‌شاه برای دریافت لقب ابتدا پیشکشی تقدیم می‌شد و از طرف‌شاه نیز فرمانی برای اعطای لقب صادر می‌گشت اما این شیوه در عهد مظفری تغییر یافت و به گفته مهدی قمی نژاد در مقدمه کتاب «القاب و مناصب عصر قاجاری و اسناد امین‌الضرب»، هرج و مرج آن دوره موضوع صدور فرمان را از بین برد و به دستخط تنها هم لقب داده می‌شد. با انقراض سلسله قاجاریه در سال ۱۳۰۴ خورشیدی و قانون لغو القاب، این سنت دیرینه از بین رفت و ایرانیان موظف به داشتن نام‌خانوادگی شدند. بسیاری از صاحبان القاب، نام‌خانوادگی خود را از لقب سابق خود گرفتند که مثال بالا به همین مورد نیز دلالت دارد. برای شناخت این القاب و صاحبان آن‌ها منابعی وجود دارد که به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود. کتاب تاریخ منتظم ناصری نوشته محمدحسن خان اعتمادالسلطنه وزیر انطباعات و دارالترجمه همایونی در عهد ناصری است که در ۳ مجلد به رشته تحریر درآمده است، یکی از منابع مهم در این زمینه است. اعتمادالسلطنه به ذکر هم‌زمان وقایع درآسیا، اروپا و آمریکا می‌پردازد و در ذکر وقایع ایران که به تفکیک سال بدان پرداخته است، اطلاعات بسیار مفیدی از جزئیات اعطای القاب به اشخاص و لقب سابق شخص به‌دست می‌دهد. جلد سوم این کتاب از این حیث بسیار پر بار است. به‌عنوان مثال می‌توان به توضیح وقایع سال ۱۲۷۸ ق مطابق با سنه ۱۸۶۱ مسیحی اشاره کرد که این‌گونه آورده است: «نواب والا فرهادمیرزا به اعطای نشان تمثال همایون مباهی و ملقب به معتمدالدوله گردیدند. میرزا هاشم خان تحویلدار صرف جیب مبارک به لقب امین خلوت ملقب گردید» (اعتمادالسلطنه، ۱۳۶۷، ص ۱۸۳۹). اعتمادالسلطنه فقط ضمن معرفی «اسامی بنات خاقان مغفور» از دختران فتحعلی‌شاه با لقب آن‌ها یاد می‌کند و در سایر بخش‌های کتاب نیز سخنی از زنان صاحب‌لقب به میان نمی‌آورد. دوره ۶ جلدی «شرح حال رجال ایران در قرن ۱۲ و ۱۳ و ۱۴ هجری» تألیف مهدی بامداد، از دیگر منابع معتبری است که هم‌چنان که از نامش پیداست به معرفی تعداد بسیاری از شخصیت‌های قرون یاد شده پرداخته است و بنا به گفته خود در پیشگفتار جلد اول، مجموعه یادداشت‌های وی به ۱۰ جلد می‌رسد اما به علت ابتلا به بیماری فقط ۶ جلد از این مجموعه را منتشر می‌کند. شیوه بامداد در معرفی رجال با نام کوچک آن‌هاست که ضمن معرفی آنان

به القاب افراد نیز اشاره می‌کند. کریم سلیمانی نیز در کتاب خود تحت عنوان «القاب رجال دوره قاجاریه» ۱۵۵۵ لقب مربوط به ۱۲۳۹ نفر را به اختصار آورده است و به‌گفته ایرج افشار در یادداشت ابتدایی کتاب: «این تعداد به تصور من یک صدم از خرمن القابی است که در عصر قاجاری مرسوم بوده است». منبع دیگری که می‌تواند به‌عنوان منبع شناخت القاب از آن نام برد، کتاب «القاب و مناصب عصر قاجاری و اسناد امین‌الضرب» است که تدوین‌کننده آن مهدی قمی‌نژاد در مقدمه، نگاهی دارد بر تاریخچه لقب در بین ایرانیان و اعراب، سپس به چگونگی القاب در عهد صفویه پرداخته و پس از آن به قاجار رسیده است. در این کتاب نیز که می‌توان آن را مجملی از کتاب ۶ جلدی بامداد دانست، عمدتاً به مردان صاحب‌لقب پرداخته شده است و بعضاً تعداد قبلی زنان صاحب‌لقب که اغلب شامل همسران، دختران و خواهران شاه هستند، معرفی شده‌اند.

به جرأت می‌توان ادعا کرد تا کنون کتابی که منحصرأً به معرفی زنان صاحب‌لقب پرداخته باشد تألیف نشده است و انگیزه نگارنده هم از نوشتن این مطالب، ضرورتی است که در این مورد احساس می‌شد.

هنگام مطالعه تاریخ قاجار با تعداد بی‌شماری از القاب و عناوین مواجه می‌شویم که عمدتاً از ترکیب یک واژه با پسوند‌های: ملک، ممالک، سلطان، سلطنه و دوله تشکیل شده‌اند. از جمله القابی که با پسوند «ملک» ساخته شده‌اند می‌توان به این موارد اشاره کرد: معززالملک، اعتبارالملک، معتمدالملک و مؤتمن‌الملک. البته تعدادی از القاب ساخته‌شده با این پسوند نیز وجود دارند که از فراوانی کم‌تری برخوردار بوده‌اند یا کم‌تر مشاهده شده‌اند مثل: تمدن‌الملک، دوام‌الملک، حیات‌الملک، افسح‌الملک و حامدالملک.

نوع دیگری از القاب دارای پسوند «ممالک» بوده‌اند که از جمله آن‌ها می‌توان به این موارد اشاره کرد: مستشارالممالک، مستوفی‌الممالک، مشیرالممالک، حکیم‌الممالک و نصیرالممالک. در این مورد نیز برخی از القاب کمتر مشاهده شده‌اند که از جمله آن‌ها می‌توان به مسعودالممالک و فتح‌الممالک اشاره کرد.

بخش دیگری از القاب با پسوند «دوله» ترکیب شده‌اند که به‌عنوان مثال می‌توان این موارد را نام برد: منظم‌الدوله، شجاع‌الدوله، احتشام‌الدوله و منصورالدوله. برخی از القاب ترکیب‌شده با این پسوند، کم‌تر به چشم خورده‌اند که از جمله آن‌ها می‌توان این موارد را نام برد: بازالدوله، مجیدالدوله، مستغیث‌الدوله، مؤلف‌الدوله، یمن‌الدوله، مبین‌الدوله و مغیث‌الدوله.

- القابی که از ترکیب یک کلمه با پسوند «سلطان» ساخته شده‌اند: علاء‌السلطان، سعیدالسلطان، مخاطب‌السلطان، مدیرالسلطان. در این دسته از القاب نیز برخی کم‌تر به چشم می‌خورند از جمله: شجاع‌السلطان، عون‌السلطان، تمجیدالسلطان و فتح‌السلطان.

- دسته دیگری از القاب با ترکیب «سلطنه» ساخته شده‌اند و برخی از آن‌ها عبارتند از: برهان‌السلطنه، مکرم‌السلطنه و مدحت‌السلطنه. برخی از القاب این دسته نیز کم‌تر به چشم خورده‌اند از جمله: انتخاب‌السلطنه، نجدالسلطنه و مبین‌السلطنه.
 - البته القاب نظامی نیز خود دارای ساختار متفاوتی از سایر القاب بوده‌اند و با ترکیب واژه‌ای به نظام تشکیل می‌شده‌اند که به‌عنوان مثال می‌توان به این موارد اشاره کرد: شجاع نظام، سالار نظام، نظام لشکر، صولت نظام، امیرنظام، امین نظام، یمین نظام، مقتدر نظام و غیره.
 - برخی القاب بین زنان و مردان مشترک بوده‌اند که از جمله آن‌ها می‌توان به «خازن‌الدوله» اشاره کرد که یکی علیرضا خان خازن‌الدوله پسر محمدعلی خان امین‌السلطنه است و دیگری گلبدن خانم گرجی همسر چهل و یکم فتحعلی‌شاه قاجار؛ یا لقب «فخرالدوله» که هم اشرف‌الملوک دختر مظفرالدین‌شاه دارای این لقب بوده است و هم میرزا سید رحیم خان حکیم‌باشی طیب حرمسرای شاهی و نیز محمدحسین خان مروی عزالدین‌لو پسر بیرامعلی خان حاکم مرو. اما موضوع در خور توجه این است که صاحبان این القاب اغلب مردان هستند و کم‌تر به القاب زنانه و یا به‌بیان‌دیگر، زنان صاحب‌لقب پرداخته شده است و اگر هم پرداخته شده است، این زنان صرفاً همسران شاه، مادران شاه، خواهران و دختران شاه و یا به‌طور کلی زنان خاندان سلطنتی بوده‌اند. همین مسئله نگارنده را بر آن داشت تا به تحقیق در این زمینه بپردازد زیرا به هر حال زنان نیمی از جامعه را تشکیل داده و می‌دهند. این که زنان صاحب‌لقب چه کسانی بوده‌اند؟ به چه خاندانی تعلق داشته‌اند؟ با چه خاندانی وصلت کرده‌اند؟ چه زمانی و چگونه به این القاب ملقب شده‌اند و سؤالات بسیار دیگری در این زمینه موجب شد تا کند و کاوی در اسناد موجود صورت پذیرد بلکه چهره زنانی که قرن‌هاست نامشان در دل تاریخ مدفون است کم‌کم رخ بنمایاند و نقاطی ناگفته از تاریخ گویا شود.
- شاید بتوان زنان صاحب‌لقب را در این دسته‌بندی قرار داد:
- الف) زنان دربار که خود شامل: مادران، خواهران، دختران و همسران شاه به‌علاوه تعدادی از خوانندگان و نوازندگان دربار می‌شده است و شاهزاده خانم‌هایی که درجه دوم و سوم و بیش از آن بوده و در دربار زندگی می‌کرده‌اند.
- ب) زنان غیردربار که عمدتاً شاهزاده خانم‌هایی هستند که با ازدواج به عقد سایر شاهزادگان، امرا، حکام و روحانیون طراز اول در می‌آمده‌اند. اینان اغلب دارای لقب هستند و دخترانشان نیز همین‌طور. زنان غیرشاهزاده‌ای که به عقد ازدواج والیان و صاحب‌منصبان و دولتمردان در می‌آمده‌اند نیز اکثراً دارای لقب هستند.

ج) همسران شاهزادگان، حکام و دولتمردان؛

د) سادات که به دلیل سیده بودن، دارای القاب خاص سادات بوده‌اند.

این پژوهش کندوکاوی است که در اسناد موجود در آرشیو ملی صورت گرفته و مقطع تاریخی آن نیز عصر قاجار و اوایل پهلوی است. بدون شک زنان صاحب‌لقب چه در بین شاهزادگان و چه سادات بیش از این‌ها هستند و شناسایی آنان همتی مضاعف را می‌طلبد. اکنون به معرفی تعدادی از این زنان پرداخته می‌شود. برخی از زنان معرفی شده در اسناد، نام کوچک ندارند، نه بدین معنا که دارای لقب صرف هستند بلکه ذکر نام کوچکشان نرفته است که در این صورت به معرفی لقب آن‌ها اکتفا شده است. قابل ذکر است که در این مقاله به برخی از زنان معروف عهد قاجار مثل انیس‌الدوله یا فخرالدوله پرداخته نشده است و در آینده بدان‌ها پرداخته خواهد شد زیرا هدف در این پژوهش آن است که به زنان صاحب‌لقبی که از معروفیت کمتری برخوردارند یا اغلب نامی از آن‌ها در منابع به چشم نمی‌خورد، معرفی شوند. برخی دارای نام کوچک، نسبت خانوادگی و سجع مهر هستند که حتی المقدور با همه این مشخصات معرفی شده‌اند. در پایان نیز تعدادی از اسناد موجود در آرشیو در این رابطه ضمیمه شده است.

۱. احتجاب السلطنه، خدیجه بی‌بی: دختر عبدالله بیک کشکولی، همسر صولت‌الدوله قشقای.
۲. احترام‌الدوله، خرم بهارخانم: دختر فتحعلی‌شاه قاجار، همسر فتحعلی خان صاحب‌دیوان.
۳. احترام‌السادات، عذرا: دختر میرزاسید تقی خان، از طایفه میرزا نصرالله دبیرالملک.
۴. احترام‌السلطنه، زهرا: یا زهرا سلطان، دختر محمدشاه قاجار و اقل بیگه سالور، خواهر ناتنی ناصرالدین‌شاه.
۵. احترام‌السلطنه، تاجی خانم: دختر جلال‌الدین میرزا محتشم‌الدوله^۱.
۶. اخترالدوله: احتمالاً لقب است، دختر ناصرالدین‌شاه، همسر غلامعلی خان سردار محترم «ملیچک»^۲.
۷. اخترالسلطنه، اسم کوچک یافت نشد: دختر اوکتای قآن میرزا، همسر صیغه‌ای ناصرالدین‌شاه (در یکی از وبگاه‌های اینترنتی نوشته خواهر اوکتای قآن میرزا).
۸. اخترالملوک: دختر محمدهاشم خان، همسر میرزاسید مصطفی خان دکتر، از طایفه حاجی خازن‌الملک، سجع مهر: اخترالملوک ۱۳۲۶ق.
۹. ارفع‌السلطنه، مینو: (مینو سالور)، دختر فریدون میرزا افخم‌الدوله.
۱۰. اشرف‌السلطنه، شمس‌الملوک: (شمس‌الملوک صدیقی) دختر عبدالله خان، مالک قریه‌ای در اردبیل، سجع مهر: اشرف‌السلطنه ۱۳۳۴ق.
۱۱. اعظم‌السلطنه، نوش‌آفرین: دختر میرزا علی اصغرخان امین‌السلطان^۳، همسر دوستعلی خان

۱. دوستعلی خان معیرالممالک: ۱۲۵۲ - ۱۳۴۵، ملقب به اعتصام السلطنه، پسر دوست محمدخان معیرالممالک و عصمت الدوله دختر ناصرالدین شاه است. در عهد مظفرالدین شاه وزیر مخازن عسگری شد ولی پس از مدتی برای تحصیل به اروپا رفت و تبدیل به یکی از نقاشان چیره دست شد.
۲. میرزا شفیق سعدالملک: پسر میرزا رفیع خان مؤمن از سادات طباطبایی تبریز است. میرزا شفیق منصب بیگلربیگی تبریز را بر عهده داشت. وی پدر سردار مخم و سردار ساعد است.
۳. ابوالفتح خان صارم الدوله: متولد حدود ۱۲۴۶ق و متوفای ۱۳۰۵ق، پسر محمدحسن خان سردار معروف به خان بابا خان سردار ایرانی. مادرش ماه رخسار خانم فخرالدوله دختر عباس میرزا نایب السلطنه بود. بنا به قولی توسط ظل السلطان مجبور به نوشیدن قهوه مسموم شد.
۴. عبدالمحمد میرزا کشیکچی باشی ملقب به شاهزاده دارا: وی در سال ۱۳۰۷ق حکومت هشترو را در اختیار داشته است.
۵. محمد اقبال الملک: پسر میرزا بابای حکیم باشی و داماد میرزا آقاخان نوری است که به منصب استیفا برقرار شد. نیابت سفارت ایران در لندن، نایب الحکومگی پوشهر، حکومت کردستان و یزد و نیز عضویت در دارالشورای کبرای دولتی از سایر مشاغل اوست.
۶. علیرضاخان عضدالملک: ۱۳۲۸-۱۳۲۸ق، پسر موسی خان، دایی ناصرالدین شاه است. وی ابتدا غلام بچه دربار محمدشاه و ناصرالدین شاه بود و بعدها به سمت پیشخدمت خاصه شاه برقرار شد. در زمان حیات خود وزیر عدلیه بود و مدتی نیز حکومت طبرستان را بر عهده داشت و پس از آن صدراعظم دربار احمدشاه شد.
۷. محمدحسن میرزا عین السلطان پسر مغرور میرزا موقد الدوله است. وی دارای منصب خوانسالاری مظفرالدین شاه بود و در سال ۱۳۱۴ق حکومت کاشان را نیز برعهده داشته است.
۱۲. افتخار اعظم، رفیعه: (رفیعی، رفیعه)، دختر میرزا شفیق سعدالملک^۲، همسر ابوالفتح خان سعدالملک.
۱۳. افتخار الدوله، آسیه (آسیه افتخار الدوله مظفری) احتمالاً دختر مظفرالدین شاه.
۱۴. افتخار الدوله، بانوی عظمی، کسرائیل خانم: دختر ناصرالدین شاه قاجار، همسر ابوالفتح خان صارم الدوله^۳.
۱۵. افتخار السلطنه، افتخار الملوک: همسر شاهزاده جلال الدین میرزا محتشم الدوله
۱۶. افخم السلطنه، عالیه آغا (احتمالاً از خانواده امیر کلالی و سالار شوکت خراسان).
۱۷. افسر الملوک، دختر محمدهاشم خان، همسر نصرالله خان سالار همایون، از طایفه حاجی خازن الملک.
۱۸. افسر الملوک، فاطمه: دختر عبدالمحمد میرزا ملقب به شاهزاده دارا^۴، همسر میرزا محمدخان امجد السلطان.
۱۹. اقتدار الملوک، فاطمه: دختر میرزا عبدالله خان امیر پنجه، سجع مهر: فاطمه، ورثه محمد اقبال الملک^۵.
۲۰. اقدس الدوله، مریم: دختر علیرضا خان عضدالملک^۶.
۲۱. اقدس السلطنه، نوش خانم: دختر مظفرالدین شاه قاجار، همسر محمدحسن میرزا عین السلطان^۷، همسر مهین الملک فریدنی.
۲۲. اقلیم الملوک، دختر محمدهاشم خان، همسر معین النیابه، از طایفه صاحب اختیار، سجع مهر: اقلیم الملوک ۱۳۲۶ق.
۲۳. اکرام الدوله بدون اسم کوچک: صبیبه ملک آرا.
۲۴. اکرم السلطنه: دختر محمدعلی خان صدرالممالک^۸، مادر عیدالصد میزرا دارا.
۲۵. ام الخاقان، تاج الملوک: دختر عزت الدوله و میرزا اتقی خان امیر کبیر، همسر مظفرالدین شاه، همسر میرزا ابراهیم معتمد السلطنه^۹، همسر علی خان نصیر السلطنه.
۲۶. امیرزاده خانم: عذراخانم ملقب به امیرزاده خانم، دختر شاهزاده نیرالدوله، همسر جلیل الدوله، سجع مهر: امیرزاده خانم ۱۳۲۵ق.
۲۷. انور الدوله: دختر خان بابا عین السلطنه.
۲۸. انور السلطنه، بدون اسم کوچک، دختر سلطان عبدالحمید میرزا فرمانفرما^{۱۰}.
۲۹. ایران الدوله، فصل بهارخانم: دختر سلطان حسین میرزا نیرالدوله^{۱۱}، همسر میرزا محمد مازندرانی، همسر مصطفی قلی خان حاجب الدوله، شاعر، نقاش، نوازنده، متخلص به جنت.
۳۰. ایران الدوله، گلین: دختر سلطان حسین میرزا نیرالدوله و شمس السلطنه، همسر مصطفی

قلی خان امیر معظم.

۳۱. آفاق السلطنه، بدون اسم کوچک: دختر امیرالامراء.

۳۲. بانوی قدسیه، زینب: دختر محمدتقی خان دبیرالدوله^۱، سجع مهر: بانوی قدسیه.

۳۳. بدرالسلطنه: بدون اسم کوچک، همسر صیغه‌ای ناصرالدین شاه.

۳۴. بدیع‌الدوله (نواب بدیع‌الدوله) دختر عندلیب‌الدوله، سجع مهر: بدیع‌الدوله ۱۳۱۲ ق.

۳۵. بهاء‌الملوک، فاطمه: دختر عبدالعزیز میرزا بهاء‌السلطان و خجسته خانم دخترشاهزاده اکبرمیرزا.

۳۶. تاج‌الدوله، خجسته: دختر سیف‌الله میرزا قاجار، همسر ناصرالدین شاه.

۳۷. تاج‌الدوله، طاووس خانم: همسر فتحعلی شاه قاجار، ادیب، شاعر، خطاط.

۳۸. جلیل‌السلطنه، سکینه: دختر میرزا هدایت‌الله وزیردقتر، همسر سلمان خان تاجرباشی.

۳۹. حضرت علیا، سرورالسلطنه: دختر فیروزمیرزا نصرت‌الدوله^۲، همسر مظفرالدین شاه قاجار.

۴۰. خانم خانم‌ها، صدیقه: مدیر مدرسه عصمتیه تهران، سجع مهر: صدیقه خانم خانمها ۱۲۹۸ ش.

۴۱. خانم‌شاهزاده، فاطمه: دختر حاجی رحیم‌خان خازن‌الملک، همسر هاشم‌خان، سجع مهر: خانم‌شاهزاده.

۴۲. دره‌الدوله (فاطمه عزیز) دختر اخترالدوله دختر ناصرالدین شاه و غلامعلی خان عزیزالسلطان.

۴۳. دقترالملوک، آمنه: (آمنه دقتری): دختر میرزا هدایت‌الله وزیردقتر^۳ و ملک تاج نجم‌السلطنه.

۴۴. رفعت‌السلطنه، شمس‌الهدای (نام خانوادگی: امیراصلانی) مالک قریه خنداب خمسه.

۴۵. زینت‌السلطنه: بدون اسم کوچک، دختر حسن خان سالار، همسر صیغه‌ای ناصرالدین شاه.

۴۶. سرورالملوک، معصومه: دختر مظفرالدین شاه قاجار.

۴۷. شرافت‌السلطنه، موجول خانم: دختر حاجی رحیم‌خان خازن‌الملک^۴، همسر احتشام‌السلطنه/خواهر پاشاخان صارم الممالک.

۴۸. شکوه‌الدوله، ملک‌الملوک: دختر مظفرالدین شاه، همسر سید ابوالقاسم امام جمعه، همسر حبیب‌الله خان موقرالسلطنه.

۴۹. شکوه‌السلطنه، احتمالاً لقب است: دختر فتح‌الله میرزا شعاع‌السلطنه^۵، همسر ناصرالدین شاه قاجار و مادر مظفرالدین شاه.

۵۰. شمس‌السلطنه، طلعت: دختر محمدخان نراقی، همسر میرزا احمدخان نراقی، خواهر غلامحسین خان معاون‌الممالک امینیان^۶.

۵۱. شمس‌السلطنه، فاطمه: دختر خان بابا خان سردار^۷.

۵۲. شمس‌السلطنه: مه‌افروزخانم، دختر سلطان حسین میرزا نیرالدوله^۸، سجع مهر:

۸. محمدعلی خان صدرالجمالک: متوفای

۱۳۱۹ ق، ملقب به صدر دیوانخانه، پسر

محمدحسین عضدالملک است. وی تولیت

آستان قدس رضوی را بر عهده داشت. میرزا

شفیع صدرالجمالک پسر اوست.

۹. میرزاابراهیم خان معتمدالسلطنه:

متوفای ۱۳۳۷ ق، فرزند میرزامحمد

قوام‌الدوله آشتیانی است. مدتی مستوفی

آذربایجان بود. نمایندگی مجلس شورای

ملی، عضویت دارالشورای کبرای دولتی و

پیشکاری ملک منصورمیرزا شعاع‌السلطنه

در فارس را برعهده داشت.

۱۰. سلطان عبدالحمیدمیرزا فرمانفرما:

متوفای ۱۳۰۹ ق، ملقب به ناصرالدوله، پسر

فیروزمیرزانصرت‌الدوله است. وی والی

کرمان و بلوچستان بود.

۱۱. سلطان حسین میرزا نیرالدوله: متولد

۱۲۶۲ یا ۱۲۶۳ ق. و متوفای ۱۳۳۶ ق.

است. وی در ابتدا از غلام بچه‌های اندرون

دربار ناصرالدین شاه به حساب می‌آمد و

بعدها حاکم نیشابور شد. وی هم‌چنین از

همراهان ناصرالدین شاه در سفرهای اروپا

بود و پس از آن حکومت سبزوار را نیز که

ضمیمه نیشابور شده بود به‌دست آورد.

چند سال هم حاکم خراسان و تهران بود.

۱. سید محمدتقی خان دبیرالدوله، پسر

سید مصطفی وکیل لشکر است. وی نیز

لشکرنویس بود و از اعضای دارالشورای

کبرای دولتی به حساب می‌آمد.

۲. محمدحسن میرزا عین‌السلطان پسر

مغرور میرزا موثق‌الدوله است. وی دارای

منصب خوانسالاری مظفرالدین شاه بود و

در سال ۱۳۱۴ ق حکومت کاشان را نیز بر

عهده داشته است.

۳. میرزاهدایت‌الله وزیر دقتر: متوفای

۱۳۱۰ ق، پسر میرزا حسین آشتیانی است

و پدر میرزا حسین وزیر دقتر و دکتر محمد

مصدق است. وی چندین سال وزیر لشکر

بود و پس از آن ریاست دقتر استیفا و

سرانجام وزارت مالیه را عهده‌دار شد.

۴. محمدرحیم خان خازن‌الملک: ۱۳۳۱-

۱۳۱۱ ق.، ابتدا از نوکران دربار محمدشاه

و ناصرالدین شاه بود و در ابتدای پادشاهی

ناصرالدین شاه به سمت داروغگی دفترخانه

منصوب شد.

۵. فتح‌الله میرزا شعاع‌السلطنه: ۱۲۲۶-۱۲۸۶ق، پسر فتحعلی‌شاه قاجار است که مدتی حکومت زنجان را برعهده داشته است.

۶. غلامحسین امینیان: ملقب به معاون الممالک، فرزند محمد خان نراقی است. وی رئیس تلگرافخانه بود و نیز واقف بازار شمس‌السلطنه در نراق.

۷. خان‌بابا خان سردار: متوفای ۱۲۷۱ق، محمدحسن خان سردار ایروانی معروف به ساری اصلا و خان‌بابا خان سردار، پسر محمدخان قاجار ایروانی است. وی رئیس غلامان دربار فتحعلی‌شاه بود و نیز حکومت یزد، کرمان، بلوچستان، ایروان و آذربایجان را داشته است.

۱. سلطان حسین میرزا نیرالدوله: معروف به شاهزاده پیشخدمت و دارای منصب امیرتومان. متوفای ۱۳۰۵ق، وی نوه فتحعلی‌شاه قاجار است که ابتدا از غلام‌بچه‌های اندرون دربار ناصرالدین‌شاه محسوب می‌شد و سپس ترقی کرد و پیشخدمت حضور همایون شد. در مدت زندگی حکومت نیشابور، سروایت، سبزوار و تهران را داشت. وی از همراهان ناصرالدین‌شاه در سفر فرنگ بود.

۲. مرتضی قلی‌خان وکیل‌الملک: متوفای ۱۲۹۶ق، پسر محمد اسماعیل وکیل‌الملک نوری است. وی سرهنگ فوج ملایر و فوج کرمان بود. مدتی نیز حکومت کرمان و بلوچستان را در اختیار داشت. مرتضی قلی خان، شوهر اول نجم‌السلطنه مادر دکتر محمد مصدق است.

۳. کیومرث میرزا عمیدالدوله: فرزند قهرمان میرزا و نوه عباس میرزا نایب‌السلطنه است. وی در زمان حیات خود حکومت شاهرود و کرمان را در دست داشته است.

۴. مسعودمیرزا ظل‌السلطان: ۱۲۶۶-۱۳۳۶ق، ملقب به یمین‌الدوله، پسر ناصرالدین‌شاه است که در زمان حیات خود بر بخش‌های بسیاری از کشور حکومت می‌کرد. مازندران، فارس و اصفهان از جمله مناطقی بود که سال‌های بسیاری تحت حکومت وی قرار داشت.

۵. حسین خان سپهسالار: ۱۲۴۳-۱۲۹۸ق، ملقب به مشیرالدوله، سپهسالار اعظم پسر میرزا نبی خان امیر دیوان قزوینی است و

شمس‌السلطنه ۱۳۱۶ق.

۵۳. شوکت‌الدوله، زرین‌تاج: دختر مرتضی قلی وکیل‌الملک^۱ و نجم‌السلطنه مادر دکتر مصدق، همسر عباسقلی خان سهم‌الملک بیات اراکی.
۵۴. شوکت‌الدوله، فاطمه (معتضد منجمی، فاطمه): دختر میرزا جعفر مستوفی، همسر میرزا مهدی معتضد‌الممالک.
۵۵. صباح‌السلطنه، طاهره: دختر میرزا احمدخان وزیر «وزیری»، از خاندان محمدرضا خان سالارحشمت.
۵۶. ضیاء‌السلطنه، شاه بیگم قاجار: دختر فتحعلی‌شاه قاجار.
۵۷. طلعت‌السلطنه، سکینه: با مظفرالدین‌شاه قاجار بستگی دارد.
۵۸. عز‌السلطنه، خدیجه: دختر ناصرالدین‌شاه قاجار، همسر غلامحسین اصلانی ملقب به احتشام‌الملک.
۵۹. عزت‌الملوک، رقیه خانم: دختر حاج علی اکبر تاجر طهرانی، همسر حسنعلی خان مجیر همایون عضو وزارت معارف، سجع مهر: رقیه عزت‌الملوک.
۶۰. عزیزالدوله، شمس‌الملوک: دختر کیومرث میرزا عمیدالدوله^۲، همسر محمدمیرزا ملک آرا.
۶۱. عشرت‌السادات، فاطمه.
۶۲. عفت‌الحاجیه، آسیه «آسیه سلطان»: دختر حاجی محمدباقرخان بیگلربیگی قاجار، از نوادگان فتحعلی‌شاه قاجار، سجع مهر: عفت‌الحاجیه ۱۳۲۳ق.
۶۳. عفت‌الدوله، بدون نام: دختر امیرالامراء.
۶۴. عفت‌الدوله، زهرا (فامیلی: سرشار ایران، زهرا): دختر مستوفی نظام، همسر سید حسین وثوق دفتر.
۶۵. عفت‌الدوله، نصرت خانم: اطلاعاتی در سند نداشت.
۶۶. عفت‌السلطنه، بدون نام کوچک: دختر رضاقلی بیگ غلام پیشخدمت شاهزاده بهمن میرزا، همسر صیغه‌ای ناصرالدین‌شاه، مادر مسعودمیرزا ظل‌السلطان^۳.
۶۷. عندلیب‌الدوله، بدون اسم کوچک: خواننده دربار ناصرالدین‌شاه.
۶۸. فخرالدوله، فخرجهان خانم: دختر فتحعلی‌شاه و فاطمه خانم مشهور با «سنبل باجی».
۶۹. فخرالسادات، کبری: دختر میرزا سید تقی خان، از طایفه میرزاانصرالله دبیرالملک.
۷۰. قمرالدوله، حورالعین: (حوری سالور)، دختر قهرمان میرزا عین‌السلطنه.
۷۱. قمرالسلطنه، ماه تابان خانم: دختر فتحعلی‌شاه، همسر میرزااحسین خان سپهسالار^۴.
۷۲. قمرالسلطنه، ملکه خانم: دختر مظفرالدین‌شاه قاجار، همسر غلامرضا خان احتشام‌الدوله^۵.
۷۳. کوب‌السلطنه.

در طول حیات خود مشاغل مهمی را در اختیار داشته است که می‌توان به این موارد اشاره کرد: کنسول ایران در هند و قلیس، وزیر مختار ایران در عثمانی، وزارت عدلیه، حکومت گیلان، صدارت عظمی، وزارت خارجه، حکومت خراسان و تولیت آستان قدس رضوی.

۶. غلامرضا خان احتشام‌الدوله: متولد ۱۲۵۸ ش، ملقب به افتخارالملک، پسر زین العابدین خان قراقرزو است و پدر غلامحسین پیرزاد قراقرزو.

۱. عبدالله خان سردار امجد نوری: عبدالله خان یوشی در ابتدای امر از اعضای عمده خلوت ناصرالدین‌شاه بود و بعد از پیشخدمت‌های شاه شد. در سال ۱۳۱۰ ق به حکومت مازنداران، استرآباد، گرگان و ترکمان برقرار شد. او برادر دو تن از همسران شاه به نام‌های عایشه خانم و لیلی خانم بود.

۲. علیقلی خان امیراسعد: پسر محمدولی خان تنکابنی سپهدار اعظم و پدر ارسلان خلعتبری است. وی حکومت تنکابن را بر عهده داشت.

۳. حسنعلی خان امیرنظام گروسی: ۱۲۳۷-۱۳۱۷ ق، پسر محمدصادق خان گروسی است که دارای القاب سالارعسکر، سالارلشکر و امیرنظام بود. وی در طول ۶۴ سال مشاغل مهمی را به عهده داشته است که از جمله آن‌ها می‌توان به این موارد اشاره کرد: حاکم گروس، هرات، ارومیه و کرمانشاه، وزیر مختار ایران در پاریس، وزیر دارالشورای کبر، سفیر کبیر ایران در استانبول، رئیس قشون آذربایجان، مرزدار کرمانشاه، مأمور دفع بایبه در زنجان، پایان‌بخش غائله شیخ عبیدالله.

۴. عبدالله خان سردارحشمت: دارای القاب یمین‌السلطان و مقبل‌السلطنه، پسر محمدحسین میرزا یمین‌السلطان است. وی مدتی کالسکه‌چی‌باشی دربار بود.

۵. میرزا نعمت‌الله خان مدیرالسلطنه: ملقب به نظام‌الملک، وی فرزند میرزا عبدهوای خان نظام‌الملک است که در سال ۱۳۰۷ ق. دارای منصب لشکرنویس‌باشی بود و نیابت وزارت لشکر را نیز داشت.

۷۴. لقاءالسلطنه، گوهر: مادر غلامحسین بشارت‌السلطنه، سجع مهر: گوهر لقاءالسلطنه.

۷۵. مبتهج‌الدوله، گوهر(گوهرملک): دختر حسام‌السلطنه و عزت‌الملوک ملقب به اشرف‌السلطنه، همسر مجلل‌الدوله.

۷۶. محبوب‌السلطنه، بالاخانم: همسر صیغه‌ای ناصرالدین‌شاه، سجع مهر: محبوب‌السلطنه.

۷۷. محترم‌الحاجیه، زهرا سلطان: دختر محمدحسن خان دوانلو، سجع مهر: زهرا سلطان.

۷۸. محترم‌السلطنه، محترمه (امجدی، محترمه): دختر عبدالله خان سردار امجد نوری^۱، همسر علیقلی خان امیراسعد^۲، سجع مهر: محترم‌السلطنه ۱۳۲۶ ق.

۷۹. مسرورالسلطنه، فاطمه: دختر موقرالسلطنه.

۸۰. مطهرالدوله، گیلان: (مقتاح، گیلان)، دختر سمیع.

۸۱. معظم‌السلطنه، موچول خانم: دختر میرزا علی اصغر خان امین‌السلطان، همسر علیرضا خان خازن‌الدوله.

۸۲. مفتخرالسلطنه (که در سند آمده: حضرت علیه عالیه) بدون ذکر نام کوچک.

۸۳. مفتخرالسلطنه.

۸۴. مفرح‌الدوله، زرین تاج: دختر شاهزاده جلال‌الدین میرزا محتشم‌الدوله.

۸۵. مفرح‌الدوله، سلمی: دختر حسنعلی خان امیرنظام^۳، همسر عبدالله خان سردارحشمت^۴.

۸۶. مفرح‌الدوله: دختر حاج صدرااشراف لاریجانی، همسر نعمت‌الله مدیرالسلطنه نظام‌الملک^۵.

۸۷. مفرح‌السلطنه، زرین کلاه: دختر اعتمادالممالک، همسر علی‌خان امیرالامراء^۶.

۸۸. مکرم‌السلطنه (مکرمه‌السلطنه): دختر فرمانفرما، همسر یمین‌الدوله، سجع مهر: مکرمه‌السلطنه فرمان فرما.

۸۹. مکرمه‌السلطنه: دختر فرمانفرما.

۹۰. منتخب‌السلطنه، کوکب: دختر سلطان محمدمیرزا.

۹۱. منظرالسلطنه، فاطمه: دختر سلطان محمدمیرزا.

۹۲. منیرالدوله، قمر: دختر سلطان محمدمیرزا، همسر ابوالفتح میرزا سالارالدوله.

۹۳. مهرالملوک، بتول، دختر غلامحسین خان.

۹۴. مهین‌الدوله: بدون اسم کوچک، همسر مظفرالدین‌شاه.

۹۵. ندیم‌السلطنه: بدون اسم کوچک، همسر صیغه‌ای ناصرالدین‌شاه.

۹۶. نزهت‌الدوله، تاج خانم: دختر احمدخان ساعدالملک^۷، همسر حسینقلی خان نظام‌الدوله^۸، همسر سردار عشایر.

۹۷. نورالسلطنه: دختر مظفرالدین‌شاه قاجار.

۹۸. نیر قدسیه، ویکتوریا خانم: دختر پرویزمیرزا نیرالدوله^۹، همسر رحیم‌خان خازن‌الملک.

۶. علی امیرالامراء: میرزا علی خان امیرالامراء پدر میرزا لطفعلی خان امیرالبراهیمی معروف به «اعتضاد دیوان» صاحب امتیاز جریده «مردان کار» است. میرزا علی در طول حیات خود مدت‌ها ریاست دادگستری فارس، ریاست دادگستری آذربایجان و ریاست اداره ثبت اصفهان را برعهده داشت.

۷. احمد خان ساعدالملک: متولد ۱۲۵۴ق، پسر میرزاتقی خان امیرکبیر از همسر اولش، دارای منصب سرتیپی بود و ریاست قشون آذربایجان را برعهده داشت.

۸. حسینقلی خان نظام‌الدوله: متوفای ۱۳۳۶ق، حسینقلی خان بیگلربیگی یا حاجی نظام‌الدوله پسر حاجی فتحعلی خان دنبلی از رجال سرشناس و متمول آذربایجان و داماد احمدخان ساعدالملک پسر میرزاتقی خان امیرکبیر است. وی مدتی به ریاست امور تجارت تبریز منصوب شد و پس از فوت پدرش به جای او بیگلربیگی تبریز شد و پس از آن به حکومت مرند منصوب شد. ریاست انجمن ایالتی تبریز نیز با وی بود که در سال ۱۳۲۹ق از این سمت کناره‌گیری کرد.

۹. پرویز میرزا نیرالدوله: متوفای ۱۳۰۵ق، پسر فتحعلی شاه قاجار است که اغلب حاکم نیشابور و ترشیز یعنی کاشمر کنونی بود.

۹۹. نیرالملوک، بالاخانم: دختر حاجی رحیم خازن‌الملک، همسر محمدهاشم خان، سجع مهر: نیرالملوک.

۱۰۰. والی زاده، هما: دختر خسروخان اردلان والی کردستان، همسر صیغه‌ای ناصرالدین‌شاه.

۱۰۱. وجیه‌السلطنه: (احتمالاً دخترشاهزاده رکن‌الدوله)، همسر ناصرالدین‌شاه قاجار، سجع مهر: وجیه‌السلطنه ۱۳۱۹ق.

۱۰۲. وقارالسلطنه، بدون اسم کوچک: همسر اعتبارالسلطان.

۱۰۳. وقارالسلطنه، خدیجه: همسر ناصرالدین‌شاه قاجار، مادر شرف‌السلطنه.

نتیجه‌گیری

از آنجایی که منبع مستقلی در مورد القاب زنان و زنان صاحب‌لقب نوشته نشده است و هر آنچه تا به حال در زمینه القاب به رشته تحریر درآمده است به مردان صاحب‌لقب اختصاص دارد، ضرورت تحقیق پیرامون این مسئله به خوبی احساس می‌شود و به همین دلیل جستجو در اسناد برای شناسایی این گروه از جامعه آغاز شد. پژوهش حاضر که تکیه آن بر اسناد است می‌تواند زمینه‌ای باشد برای علاقه‌مندان به مسائل زنان در موضوعاتی از قبیل جایگاه اجتماعی زنان، ازدواج و مسائلی از این قبیل، زیرا در سال‌های اخیر زنان محور بسیاری از مطالعات اجتماعی قرار گرفته‌اند.

منابع

- اعتمادالسلطنه، محمدحسن (۱۳۶۷). تاریخ منتظم ناصری. تهران: انتشارات دنیای کتاب. ج ۳.
- پهلوان، چنگیز (۱۳۶۸). در زمینه ایران‌شناسی، برگرفته از مقاله لقب و عنوان. تهران: انتشارات به‌نگار.
- قمی‌نژاد، مهدی (۱۳۸۸). القاب و مناصب عصر قاجاری و اسناد امین‌الضرب. تهران: انتشارات ثریا.
- مستوفی، عبدالله (۱۳۷۱). شرح زندگانی من یا تاریخ اجتماعی و اداری دوره قاجاریه. تهران: انتشارات زوار.

ج ۱.

تعرفه ار باب حقوق

۱۳۲۱
ولایت نیرالدوله

اطلاعات اولیه

اسم صاحب حقوق و اگر ورثه باشد ساسی ذکور و انث	سن	اسم پدر	اسم طایفه یا خانواده	اهل کجا؟	محل اقامت شهر کرجه یا قریه	کلیه حقوق قدری و جنسی بهر صیغه و بجز مخرج من گجانه منظور باشد	
						جزو مبلغ و مقدار حقوق بانسختیس عمل	میزان کل حقو
مهر افروز خانم حسین بیگم	۴۰	سلطان محمد نیرالدوله	نیرالدوله	نیرالدوله	نیرالدوله	مهر افروز خانم حسین بیگم	مهر افروز خانم حسین بیگم

تحقیقات

سوال	جواب
(۱) شغل و حرفه شما چیست؟	
(۲) در کدام اداره مستخدم هستید؟	
(۳) حقوق شما شخصی است یا موروثی؟	موروثی است
(۴) از چه تاریخ این حقوق در حق شما برقرار است؟	۱۳۱۱ سید
(۵) بوجوب فرمان است یا دستخط یا حکم؟	فرمان
(۶) سالی چه قدر مالیات بدیوان می پردازید؟	

عمل مهر صاحب حقوق

مهر افروز خانم
حسین بیگم
نیرالدوله

ساگما، ۴۸۹۷۴/۲۴۰: شماره ۵۲. تعرفه حقوق مهرافروز خانم شمس السلطنه دختر سلطان حسین میرزا نیرالدوله.

۱۳۴۵

ولایت خراسان رضوی

تعارفہ از باب حقوق

نمبر ۴۸۹۷۴/۲۴۰

اطلاعات اولیہ

اسم صاحب حقوق و اگر ورثہ باشد ساسی ذکور و انث	سن	اسم پدر	اسم طائفہ یا خانوادہ	اہل کجا؟	عمل اقامت شہر کوچہ یا قریہ	کلید حقوق تقدی و جنسی بہر صیغہ و بجز ہر کجا منظور باشد	
						جزو مبلغ و مقدار حقوق ہنشیخس عمل	میزان کل حقوق
غدر، خان شہرہ، خان کلیات از سید میرزا خان غفران خان ۱۳۴۵	۷۵ سال	محمد ابراہیم خان	برہنہ، نھرام دیہک	۱۷۵	دیہک کجہرہ جہرہ نہرام	۳۰۳	۱۳۴۵ ۱۳۴۵ ۱۳۴۵ ۱۳۴۵

تحقیقات

زوال	واب
(۱) شغل و حرفہ شما چیست؟	
(۲) در کدام ادارہ مستخدم هستید؟	
(۳) حقوق شما شخصی است یا موروثی؟	موروثی
(۴) از چه تاریخ این حقوق در حق شما برقرار است؟	۱۳۴۵
(۵) بموجب فرمان است یا دستخط یا حکم؟	بموجب فرمان ۱۳۴۵
(۶) سالی چہ قدر مالیات بدیوان می پردازید؟	موروثی
	عمل مہر صاحب حقوق ولایت خراسان رضوی (۱۳۴۵)

ساکما، ۴۸۹۷۴/۲۴۰: شماره ۵۲. تعرفہ حقوق عذرا خانم احترام السادات دختر میرزا سید تقی خان از طایفہ میرزا نصراللہ دبیر الملک.

بخدمت کرامت ارفع شده در دفتر کسب خردایم برادرش صادم حقوق دروا
 سوزم حیات صادم صادم صادم صادم صادم صادم صادم صادم صادم صادم
 عضم در فانت حقوق کسب تمام بدست ربر کسب به برادرش کسب کسب
 کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب
 نامه اهنه کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب
 خدمت حقوق خواه عمده کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب
 کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب
 صورت حق کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب
 در دفتر کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب
 کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب کسب

۱۲۲۸

ساکما، ۴۸۹۷۴ / ۲۴۰: شماره ۴۷. وکالتنامه موجول خانم شرافت السلطنه به برادرش صادم الممالک در خصوص حقوق دیوانی خود.

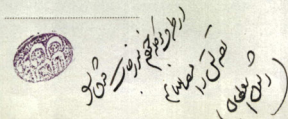

تعارفہ از باب حقوق

ولایت گلستان، ۱۳۳۸

نمبر ۴۸۹۷۴/۲۴۰

اطلاعات اولیٰ

اسم صاحب حقوق و اگر ورثہ باشد اسامی ذکور و انث	سن	اسم پدر	اسم طائفہ یا خانوادہ	اہل کجا؟	عمل اقامت شہر کوچہ یا قریبہ	کلیہ حقوق نقدی و جنسی بہر صیغہ و بخر مجرای کجا منظور باشد جزو مبلغ و مقدار حقوق باشند	
						میزان کل حقوق	میزان کل حقوق
گلین خانم ایران الہدیہ مہر مصطفیٰ امیر معظم	۳۵	سلطان حسین میرزا زائر	قاپریہ	اہل گلستان	طہرت بیگم مہرنگ قاریہ بناکات پیشوا میرزا	بصیغہ ہجرت بہر صیغہ میرزا میرزا میرزا میرزا میرزا	۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰
تحقیقات متہ							
زال				واب			
(۱) شغل و حرفہ شما چیست؟				=			
(۲) در کدام ادارہ مستخدم هستید؟				=			
(۳) حقوق شما شخصی است یا موروثی؟				موروثی ۴۰			
(۴) از چند تاریخ این حقوق در حق شما برقرار است؟				۱۳۰۹			
(۵) بموجب فرمان است یا دستخط با حکم؟				در قریب زمان ہجرت ہجرت بہر صیغہ			
(۶) سالی چہ قدر مالیات بدیوان می پردازید؟				۶۰			
				عمل مہر صاحب حقوق			
							

ساکما، ۴۸۹۷۴/۲۴۰: شماره ۳۰. تعارفہ حقوق گلین خانم ایران الدولہ دختر سلطان حسین میرزا نیرالدولہ و همسر مصطفیٰ خان امیر معظم.

۲
 دروا
 بیع نفع فانیه ارضه شتی دردم می کسایت صراحتی برادرش صادم الممالک در
 همته درم جاب صادم الممالک اوقوز فولا عو حبت نفع
 دردم می کسایت صراحتی برادرش صادم الممالک در
 دیدم فرورد کسایت صراحتی برادرش صادم الممالک در
 لوقه بلای نام نفع فانیه درم و کسایت صراحتی برادرش صادم الممالک در
 صبح لغوات بیع فانیه است در حاتم مملو نفع صادم الممالک در
 حوزة عده حوزة کسایت صراحتی برادرش صادم الممالک در
 است نام مملو کسایت صراحتی برادرش صادم الممالک در
 دیدم صراحتی برادرش صادم الممالک در
 کسایت صراحتی برادرش صادم الممالک در
 نام صادم الممالک کسایت صراحتی برادرش صادم الممالک در
 اراء به به تاریخ ۲ ریح الدوا ۱۳۲۹
 یا لایق

ساکما، شماره بازیابی: ۴۸۹۷۴/۲۴۰. وکالت نامه بالا خانم نیرالملوک به برادرش صادم الممالک در خصوص حقوق دیوانی خود.

